

"זה מבחן אנושי ולא לאומי" – מאת הניה שפירא

אומר אמיתי ברן, מגן שומרון, הנמנה על המסיעים הקבועים של החולים הפלשתינאים, לבתי חולים בארץ, לשם קבלת טיפול רפואי.

קרוב לחמש שנים מקבלים המתנדבים הרשומים כקבוצה ברשימת אנשי הקשר של יובל רוט, תושב פרדס חנה, פעיל בפורום המשפחות השכולות, מידי שבוע מייל המתחיל ומסתיים במילה תודה. בין שתי המילים רשימה ארוכה של צרכי הנסיעות לשבוע הקרוב. "יום...הסעת 2 ילדים +2 מלווים, בשעה... ממחסום...לבית חולים..." כול אחד מאנשי הקשר משבץ עצמו להסעה המתאימה לתוכניתו למשך השבוע, מתאם עם יובל ומתייצב במקום ובזמן שנקבע לו.

שני מוקדים כאלה פועלים ברחבי הארץ. האחד במרכז, באזור ירושלים, אותו מרכזת יפית ג'מילה, והשני באזור הצפון אותו מרכז יובל רוט.

בשני המוקדים מדובר בהתארגנות פרטית שמטרתה סיוע לחולים פלשתינאים, באמצעות סדור הסעה עבורם, לבתי חולים בארץ, לשם קבלת טיפול רפואי. מידי שבוע מוסעים כ-50 חולים, ביניהם ילדים, נשים וגברים. כולם חולים שלא נמצא עבורם מענה רפואי בבתי החולים של הרשות, ובהמלצות מערכת הרפואה הפלשתינאית הם מופנים לקבלת טיפול רפואי בבתי החולים בישראל.

הפעילות כולה נעשית בהתנדבות, כול אחד על פי המועד והזמן המתאימים לו. "יש מתנדבים העובדים כשכירים, ומחויבים להיות במקום עבודתם בשעה מסוימת", אומר אמיתי, גמלאי בן 76 מגן השומרון, מזה שנתיים שותף פעיל קבוע להסעות, "אז הם עושים הסעה אחת מהמחסום אל בית החולים ונוסעים לעבודתם. לי למשל נוח יותר להסיע בשעת הצהריים, אז אני מסיע בחזרה מבית החולים אל המחסום. לעיתים רחוקות כשיובל מבקש ממני – אני עושה הסעה נוספת.

איך הגעת להתנדבות הזו?

יובל ואני קרובי משפחה. הוא נשוי לאחיינית של אשתי, וממילא אני מכיר אותו ואת הפעילות שהוא מעורב בה. אבל הדבר העיקרי הוא העובדה שיובל לא מטיף. הטפה לא משכנעת אותי, לעומת זה הוא באמת משמש דוגמה. וכשאדם בעצמו מקדיש כול כך הרבה זמן ומשאבים לפעילות כול כך הומאנית- קשה מאד לא להצטרף אליו כשהוא קורא לי לעזרה.

רובם הגדול של החולים הם ילדים מלווים בהורה אחד, לרוב האבא, ולעיתים שני ההורים. הם באים לקבל טיפולי דיאליזה, או כימותרפיה או הקרנות.

מתפתחת שיחה בדרך?

ברוב ההסעות לא מתפתחת ממש שיחה כי רובם הגדול לא יודע עברית ברמה מספיק טובה. הם כמעט ולא מדברים על עצמם. לפעמים קורה שאני מוצא עצמי עם חולה שיוצא לי להסיע אותו פעם שניה או שלישית אז הפגישה יותר משוחררת. עוד דבר שהם עושים, מכיון שהם מכירים טוב טוב את הדרך מבית החולים אל מחוץ לעיר, ואני הרבה פחות, הם מכוונים אותי בנסיעה.

תגיד, למה בעצם? למה אתה עושה את זה?

חשוב לי להדגיש שאני לא מייצג אף אחד חוץ מעצמי והמצפון שלי. אני לוקח חלק בהסעות האלה כי כשאני נותן דין וחשבון לעצמי בשאלה מה עשיתי היום בשביל מישהו אחר, אני רוצה לענות לעצמי שעשיתי. ואני עושה את זה לא בגלל שהם פלשתינאים אלא למרות שהם פלשתינאים. זה מבחן אנושי ולא מבחן לאומי. אני יודע שהמעשה הזה יכול להתפס על ידי כאלה ואחרים כמעשה שמאלני, אני מבין כול מי שיחשוב כך ויראה כך את המעשה. אני מרגיש שלא שמאל ולא ימין משמשים עיקר במעשה כזה, אלא הפנים האנושיות משני צידי הגבול. שם יש בני אדם חולים, הזקוקים לעזרה, ובצד שלנו יש בני אדם המוכנים להושיט אותה.

קרוב לחמישה עשר מבין חמישים מתנדבי אזור הצפון הם תושבי המושבה. כולם עושים את הפעילות בהתנדבות ובמימון עצמי. יש ביניהם המסיעים מהמחסום אל בית החולים ויש ביניהם המסיעים גם את הדרך חזרה. "המצב של האוכלוסייה הפלשתינאית הוא מצב פשוט נורא" אומרת מיכל הירש גולדברג, אומנית במה, תושבת המושבה, נשואה לדוד ואמא לשני בני נעורים, מן השותפות למחסום ווטש " העמידה הממושכת במחסומים...הבדיקות שעליהם לעבור בכול יציאה מהעיר שלהם, אפילו לצרכים שגרתיים...האישורים שעליהם להמציא כמעט לכול תנועה... אני מוצאת את עצמי לא פעם חושבת על זה, מצד אחד ועל החיילים שלנו העומדים שם במחסומים ומתמודדים עם זה יום יום, מצד שני. אני לא באה בטענות לחיילים אבל אני מודעת שהמצב הנורא שהם מצויים בו, הפחד מפני חומר נפץ מוסתר, החובה למלא את שהוטל עליהם, מביא אותם לא פעם לתגובות מאד אגרסיביות, שלא קל לראות אותן."

מאין הרצון שלך להיות שם?

אני מאמינה שאדם פועל באיפוק כשהוא יודע שזוג עיניים צופה בו. אני מבינה מאד את המצב הבלתי נתפש שחיילי המחסום מצויים בו ויחד עם זה, המחשבה על מה קורה לנו כשאנחנו עוברים בדיקות ביטחוניות בכניסה לקניון, כמה העיכוב הקטן הזה מרגיז, לעומת איזה עיכוב עוברת האוכלוסייה הפלשתינאית במחסום הצה"לי. מה זה עושה להם...

זה מה שמביא אותך להסעות?

אני חושבת שיש הרבה מאד מה לעשות, אבל רובנו שקועים במרוץ החיים ולא ממש מתעכבים על מה ואיך אני יכול לעשות לטובת האחר בכלל והאחר בצד השני של הגבול בפרט. אני חושבת שלא משנה מה אני מצביעה אני לא מצליחה להשפיע על האדם בצד השני, לעומת זה המגע היומיומי, המעשה הקטן, ההסעה השבועית שאני עושה, לדעתי, משפיעה לא רק על האדם המוסע, אלא באפקט האדווה על הסביבה הקרובה אליו, בני משפחתו, שכניו, חבריו...

מצליחה ליצור איתם קשר?

במכונית שלי יש מקום לארבעה נוסעים אז ברוב המקרים הגברים מתיישבים בכסא לידי והאמא יחד עם הילד מאחור. בין הגברים יש כאלה שעבדו בישראל עוד לפני האינתיפאדה והם יודעים קצת עברית, ככה שעיקר התקשורת היא עם הגבר. השיחות בדרך כלל בעניין הילד והטיפולים שהוא עובר. לפעמים השיחה גולשת גם לענייני יום יום, איפה האבא עובד...כמה ילדים יש במשפחה...אני מצטערת שאני לא יכולה לדבר איתם יותר. הייתי בהחלט רוצה.

מיכל אוספת את בני המשפחה החולים ואת מלוויהם, באופן קבוע, ממחסום ג'למה. אחרים אוספים גם ממחסומים אחרים הנמצאים בשליטת ישראל ואינם דורשים אישורי כניסה של כוחות הביטחון. למשל מחסום קלנדיה, שער אפריים, ריחן... המסיעים מגיעים אל צידו הישראלי של המחסום, ממתנינים לסיום העניינים הבירוקרטיים, אוספים את החולים והמלווים ויוצאים לדרך.

יש מידה של פחד? אולי מישהו...

בכלל לא. אפילו לא לרגע. כשאני רואה אותם אני בכלל לא מעלה בדעתי את האפשרות. אני רואה רק בני אדם הזקוקים לעזרה. כדאי להזכיר את ההתנהגות השקטה של הילדים לאורך כול הדרך ואת מילות התודה שהם מרעיפים עלי מידי שבוע בשבוע.

מה אומרים על ההתנדבות בבית?

דוד, פעיל שלום, מאד מזדהה, תומך וכול הזמן בהרגשה שהוא לא עושה מספיק, והילדים בהחלט מעריכים.

מי מארגן את העניינים בצד הפלשתינאי?

הפניות של חולים הזקוקים לסיוע מתקבלות מפעילי שטח פלסטינים, מחברי ארגון "שומרי משפט - רבנים למען זכויות האדם" ומ"רופאים לזכויות אדם". הם דואגים להפניות לבתי החולים ולכול הצד הרפואי של הטיפול. אנחנו דואגים להסעה.

על גילויי הנכונות של המתנדבים מספר יובל: בערב ראש השנה קיבלתי בקשה דחופה להסעת ילד חולה. הנחתי שלא יהיה קל למצוא מתנדב בערב החג, מבלי שהדבר תוכנן מראש, החלטתי בכול זאת לפרסם את הבקשה, בידיעה שאני אעשה את ההסעה הזו בעצמי. תוך 3 שעות קיבלתי 10 תשובות ממתנדבים שהביעו נכונות להתנדב להסעה הזו. אחד הקשיים שבמידה מסוימת מעכב את הפעילות ההתנדבותית הוא המימון. כאמור המתנדבים עצמם ממנים באופן פרטי את עלות הנסיעה. "אבל יתכן שבעיה זו תיפטר בקרוב, "אומר יובל, "ליאונרד כהן בביקורו באופן פרטי את עלות הנסיעה. "אבל יתכן שבעיה זו תיפטר בקרוב, יובל לשיחה והבטיח להרים תרומה. אם אכן- זה יפתור לנו את הבעיה".